

MEGBÜNTETIK a levegő hőseit

Aviatikusok a rendőrségen

Ki okozta a katasztrófát?

A tegnapi délután folyamán megtörtént az első katasztrófa a röplőversenyen. A francia André Frey, a 11. számú Farman biplánal lezuhant a tizkoronás hely publikuma közé. Sebesülteket vittek el a mentők a baleset színhelyéről, s a Rákoson egyszerre végigfutott a halálfélelem libabőre. A vizsgálat megindult, de nyilván nem tud kideríteni semmit. A franciák és osztrákok vitélkedése, mely odakint teljes erővel dühöng már, még jobban eltorzítja az igazságot. Frey André azt állítja, hogy őt a magasabban röplő Illner Taube nevű gépe nyomta le a korlát mellé. Hogy aztán a korlát szöges drótja a legnagyobb bajokat csinálta, az természetes. Előre telekiabáltuk a világot vele, hogy szöges drótokat húzigálni ott, a hol balesetekre kell számítani, könnyelműség, bünyös könnyelműség. A röplőverseny nem orosz-japán háború és nem emberölésre van berendezve, tehát szöges drótnak ott helye sincsen.

Látni csak annyit lehetett, hogy Frey gépe tulságos hirtelenséggel siklik lefelé, egyenesen a korlát irányába s hogy Frey már nem tudja elhárítani az összeütközést. Persze, ha a korlát mellett minden husz méterre egy-egy betanított alkalmazott állana, aki ilyen esetben odakiáltana a közönségnek: *tessék hátrafelé szaladni*, nem történnék semmi baj. Mert idő az elszaladásra, tegnap is lett volna. Csakhogy a közönség, amely látja, milyen biztosan kanyarognak a gépek a levegőben, nem hitte, hogy Frey már nem ura a masinának, és ottmaradt, vagy a drótnak futott neki és sebeket kapott. És aztán nincs még elég szigorúan a lelkiükre kötve az aviatikusoknak, hogy a publikumtól minél távolabb maradjanak, s így Illner is, Chavez is, akik különben gyönyörű dolgokat produkáltak, többször egymásután szálltak el közvetlenül a tribünök és a közönség feje fölött.

Ebből még nem lett baj egyelőre. De lehet. S ha egy ilyen gép nagy magasságból zuhan le, akkor ott emberhalál lesz. Annál is inkább, mert a franciák meglehetősen pehelig dolgoznak és a motoraik egyiknek sem funkcionál kifogástalanul. Ezért tegnap Latham is leesett újra, s Rougier, Paulhan mindössze egy-egy elég alacsony kört tudtak leírni. Ugyancsak lezuhant Bielovucsis is, de mint Freynek, és Lathamnak, neki sem történt baja. Ellenben a közönség erősen ide-

gessé és ijedőssé lett, s már félnyolckor elhagyta a versenyteret, amikor még Illner és Wagner javában röpködtek. Mindenki érezte, hogy baj van és remegett attól, hogy még nagyobb baj lehet...

Kis komédiák a versenytéren

— Intrika az osztrákok ellen —

A katasztrófa után Latham alaposan neki rontott Freynek és Illnernek, Pischofnak és a többieknek, akik nem tartoznak a francia klikkhez. Ez a klikk Lathan, Paulhan, Efimoff, Rougier vezetésével már a régebbi versenyeken kialakult, magához kapcsolta az oroszokat meg a belgákat és mindenáron uralkodni akart földi pénzekre és légi téreken. Mikor a franciák Pischof és Illner sikereit látták, összeröföntek és már hétfőn és kedden százféle panasszal akarták eláztatni az osztrák versenytársaikat. Latham egyszer egészen nyíltan kijelentette:

— *Diszkvalifikálni kell Illnert és Pischofot nem csak a magyar versenypályákon, hanem egész Európában!*

És keresték az okokat. Panasz ment be az aero-klubhoz, ha Pischof alacsonyan röplött, ha Illner magasán repült, ha nem röplöttek, ha röplöttek. Az intrika nem is folyik, hanem valóságos ömlik odakinn a versenypályán, ahol a publikum versenyt akar látni és nem is veszi észre, hogy tulajdonképpen cirkuszban van.

A kulisszák mögött

Ezek a versenyek nem versenyek: tisztára olyanok, mint a *díjbirkózások a cirkuszban*. Akik neveztek a díjakra, minden nap minden versenyben indulni akarnak. De csak akarnak, mert nem indulnak, — de szerződéses köteleességük, hogy mindig nevezzenek, mert különben nem fogynak a jegyek. A nagy összegű díjak ugyancsak a nagyközönség számára valók, arról azonban szó sincsen, hogy a díjakat a nyertesek meg is kaphassák, — *a végén majd osztzkodni fognak*. Akár csak a díjbirkózásokon, a vidéki cirkuszokban. Amit látunk, javarészt szemfényvesztés, amivel a versenyzők között lévő naív és becsületes pilótákat is félrevezetik. A hangároknak éppen olyan az élet, mint a versenyistállóknak, a pilóták a kulisszák mögött úgy dolgoznak, mint a *zsokék* a nagy díjak napjain: a kártyáikba senki se lát be, csak akik a versenyek eseményeit valahonnan drótokkal rángatják.

A koronás helyen

Ma már kiderült, hogy veszedelem — szerencsére csak látszólagos veszély — fenyegette a koronás nézőtér közönségét is. Félhét óra körül *óriási pánik tört ki* a több ezernyi publikum körében. A karzatszerű emelvény közönsége fejevesztett rémülettel akart menekülni a deszkatalakmányról, ordítás, tülekedés, jajgatás csapott végig az embereken — fenn a levegőben

pedig vésses sebességgel zuhant alá egy hatalmas madár-óriás:

— *Frey leesett!*

— *Meneküljünk az emelvényről!*

— *A motor eltörött!*

Tényleg, úgy látszott, hogy Frey százhusz méternyi magasságból alázuhan, egyenesen a koronás nézőközönség közé. Frey gépe bámulatos, szédítő gyorsasággal zuhant alá vagy negyven méternyre az emberek fölé, akik az ijedtségtől dermedten, mozdulatlanul várták a katasztrófát.

Rémes pillanatok teltek el így, Frey alig volt már tíz méternyi magasságban, amikor a motor harsányan kattogni kezdett és a katasztrófával fenyegető gépmadár egyenesen ívelésben *kikanyarodott a pályára*. Az életveszedelem elől való menekülés ujjongó örömkialtása tört ki a közönségből. Percekig tartó éljenzés, hurrázás kísérte az aviatikust, aki akkor már messze bent vitorlázott a pályán.

Látogatás a sebesülteknél

A tegnapi szerencsétlenségnek négy komolyabb sebesültje van: Horváth Jenő festékkereskedő és a felesége, Rásó Lajos dr. ügyvédjelölt és Schmidt Jenőné. A betegeknek látogatást tett A Nap munkatársa, aki éppen orvosi tanácskozást talált Horváthék Vas-utcai lakásán. Ma délben tudniillik a rendőrség ki akarta hallgatni Horváth Jenőt és a feleségét. Délre azonban annyira *rosszra fordult az állapotuk*, hogy a kezelő orvos konziliumot hívott össze. Dollinger és Herzel professzorok és Mangold Gyula dr. orvos vettek részt a tanácskozáson. Megállapították, hogy Horváthné a gerincrázkodáson felül, kulcsesonttörést, valamint bordatörést is szenvedett. Ugy az ő, mint a férje állapota *életveszélyes*. Horváth Jenőnek a *fülét is leszakította* a lezuhant gép egyik darabja.

Rásó Lajos dr. ügyvéd, a harmadik sebesült, már a kigyó-utcai lakásán van. Tegnap a Pajorszanaatóriumban megvizsgálták, konstatálták, hogy egyik kulcsesontja eltörött, de nem kell fekdnie.

Schmidt Jenő vadászfőhadnagy felesége a jobb lábán szenvedett zúzódást, már haza is viték a Fő-utca 12. száma alatt lévő lakására a Dollinger-klinikáról, ahol Dumitreanu dr. vizsgálta meg. Az éjszakát izgalom közben töltötte, de semmi komolyabb veszedelem nem fenyegeti.

Ki a bünyös?

— Munkában a rendőrség! —

A röplőversenyen történt szerencsétlenség természetesen a rendőrséget is foglalkoztatja. Kihallgatták Frey André, Illner Károly és Lathamot, azonkívül a versenybírók tagjait, akik azt állítják, hogy Frey nem röplött Illner fölé, hanem amikor a kormányja eltörött, a gépjét elkapta a szél és így sodródott a publikum fölé. A rendőrségi vizsgálat a büntető törvény 310. szakasza alapján indult meg, amely ezt mondja:

Aki gondatlanság által másnak súlyos testi sértést okozott: három hónapig terjedhető fogházzal és kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető. Ha azonban a súlyos testi sértés, az azt okozóját hivatásában vagy foglalkozásában való járatlanságából, hanyagságából vagy azok szabályainak megszegéséből származott: *egy évig terjedhető fogházzal és 500 forintig terjedhető pénzbüntetéssel* sujtható.

Ettől függetlenül Illner Károly aviatikus ellen a kihágási törvény 78-ik pontja alapján is eljárás indult meg. A 78. szerint

Aki nyilvános ünnepélyek, népi ünnepélyek, körmenetek vagy más cso-

portosulások alkalmával a szerencsétlenségek kikerülése és a rend fenntartása céljából tett hatósági intézkedéseket megszegi: *100 forintig terjedhető büntetéssel* büntetendő.

A rendőrségi nyomozás és vizsgálat idején a versenybírók nem állja útját annak, hogy *Frey* és *Illner* a versenyekben részt vehessenek.

A szél a bünös?!

— Mit valianak a rendőrségen? —

Az aviatikát most a főkapitányságon intézik. Jury ide, jury oda, a főkapitányság felülbírálja a jury ítéletét és keresik, ki az oka voltaképpen a tegnapi katasztrófának? A rendőrség elrendelte, hogy a *Quo vadis*-t exhumálják. A vizsgálat arra lesz jó, hogy megállapítsák a sérülés keletkeztét. Elsőnek *Frey* Alfrédet hallgatta ki ma a rendőrség. A peches aviatikus a következőket mondotta jegyzőkönyvbe:

— A szerencsétlenség okozója *Illner*. Nem tartotta be a versenyszabályt, mely szerint két repülőgép közt legalább ötven méternyi távolságnak kell lenni. Belekerültem a *Taube* által keltett örvénybe. A nagy légnyomás következtében a kormányt erősebben használtam, ez azonban nem bírta el a megfeszített erejű megterhelést. Eltörött. Én nem repültem a publikum fölött. A légáramlat csapott oda.

A kihallgatott tanúk elsősorban a szerencsétlenül járt nézők, megerősítik *Frey* vallomását. *Kneuffel* Ede főhadnagy ezt vallotta:

— Én apró zuzódásokat szenvedtem. Hogy súlyosabb baj nem esett velem, annak köszönhetem, hogy a repülőgép súlyos szántalpa a *kardom* érte és ez felfogta az ütést. Az a meggyőződésem, hogy *Frey* nem oka a balesetnek. A légáram hatalmába került. Azt nem tudom, hogy *Illner* repülése befolyásolta-e az esést.

A második sérült dr. *Rásó* Lajos, ugyancsak *Frey*t védi. Azt mondja, hogy *Frey* nem repült a publikum fölött. Elszakadt a kormánya és azután a szél urrá lett a gép felett. *Horváth* Jenőt, a harmadik sérültet nem lehetett ma kihallgatni. Sorra kerülnek még a többi pilóták és elsősorban *Illner*, aki *terheltként* van megidézve.

Boda beszél a bünösökről

A *Nap* munkatársa megkérdezte dr. *Boda* Dezső főkapitányt is, hogy milyen intézkedéseket szándékozik tenni a tegnapi katasztrófa dolgában. A főkapitány ezt a választ adta:

— Tegnap figyelmeztettem a rendező-bizottságot, hogy *Illner* valósággal *gunyt* üz a rendőri intézkedésekből és nem veszi figyelembe azt a kikötést, hogy a közönség fölött röpködni nem szabad. Hogy a rendező-bizottság milyen lépéseket tesz *Illner*rel szemben, azt nem tudom. A magam részéről utasítottam a tizedik kerületi kapitányságot, hogy *Illner* pilóta ellen az eljárást, a kihágási törvény 78-dik szakasza alapján indítsa meg. A versenyengedély-okirat harmadik pontját szegte meg *Illner* és a rendőrség teljes szigorral fog ellene eljárni. Hogy az én eljárásom teljesen indokolt volt, azt súlyosan igazolták az események. Főszóalásom után ugyanis alig egy félórával már is lezuhant *Frey* Alfréd. A tizedik kerületi kapitányság holnap délelőttre idézte be *Illner*t és a kihágási ügyet még holnap délelőtt le is kell tárgyalnia.

Kétségtelenül a legszigorubb büntetést szabják ki a kerületi kapitányságon. A szigorú ítélet mindenesetre megilleti a vigyázatlan pilótát.

Nem szabad a közönség életbiztonságát egy ember szeszélyének kiszolgáltatni.

Kártérítés a sebesülteknek

A röpülőversenyeknek most már vannak szép számmal sebesülteik is, akik közül néhány bizonyosan pörrel támadja meg a verseny igazgatóságát. A rendezők gondoltak erre és ma hivatalosan jelentik be, hogy

jóval a versenyek megkezdése előtt a legmesszebbmenőleg gondoskodtak arra az esetre, hogy a repülés alkalmával bekövetkező balesetekért a sérültek kártalanítást kapjanak. Érintkezésbe léptek egy balesetbiztosító intézettel és biztosítást eszközöltek 300.000 korona erejéig fizetendő kártérítésért. A biztosítás teljes munkaképtelenségről, súlyosabb vagy csekélyebb sérülésről szól, amely azonban összesen és együttesen 300.000 korona összegnél nem lehet több. A biztosító társaság eszerint a sérülés arányához képest tartozik kártérítést fizetni.

Ha a szerencsétlenségek ilyen szépen szaporodnak, lesz dolga a biztosító társaságnak és nem egészen bizonyos, hogy az a 300.000 korona elegendő lesz.

Akadályverseny is lesz?

A röpülőversenyek rendezői új trükkökön is törnek a fejüket. A legfrissebb ötlet az, hogy akadályversenyeket rendeznek. Hatalmas árbócokat állítanak föl, közöttük hálót feszítenek ki és a röpülőgépekkel a hálók között és a hálók fölött kell elhaladniuk, a nélkül, hogy az árbócokat és a hálót érintenék. Ez a terv kétségtelenül érdekes, de még teljességgel bizonytalan, hogy meg is tudják-e csinálni úgy, amint elképzelik, mert a legutóbbi bukások és lezuhanások után a pilóták kétszer is meg fogják gondolni, míg új és nyaktörő mutatványokra vállalkoznának.

Egy kis cukor és sok virsli

Repülő perek a Rákosmezőn

Hej, csak sok baj van a Rákosmezőn! Nemcsak az aviatikával, de a vidékével, vagyis a már eddig sokat emlegetett élelmiszerrel is. Most a cukorka veszedelem tört ki. Az egyik al-, vagy isten tudja hanyadbérlő, panasolja el nekünk így és társai tragédiáját:

A feleségem részére kibéreltem, azaz váltottam a verseny tartamára 20 forintért engedélyt cukorkaárusítása Grünwald Mór cukorkakereskedőtől. Ő kibérelte az öt, két és egy koronás helyet, s erre a területre 150 kisárut vett fel 20—20 forintjával. Nem elég az, hogy ennyi embert tett egymás nyakára, hanem még a cukrot is olyan méreg drágán adja, hogy az ember a befektetett pénzt sem tudja kiárulni belőle.

És nincs pardon a számunkra, tiltakozás, felszólalás nem használ. A szerződés előtt azt az ígéretet kaptuk, hogy öt krajcár lesz a különbség a bolti árral szemben, most pedig 25—30 krajcár a különbség egy kilónál.

Kis piszok, nagy piszok, itt a másik! — Most egy csalási feljelentés érkezett a rendőrségre, család virslikért, virsli miatt, a jó ég tudja magát kiismerni ebben a perben. A feljelentő *Schenk* János virsli, aki tizenötezer pár virsli küldött ki első nap a versenyterre. Látnivaló, hogy ebből fejenként legalább két pár jutott volna minden látogatóra. A virsli-miting azonban egészen rosszul végződött. Mindössze ötven párt adott el, a feljelentés azt mondja, a konkurencia miatt. A bérlők — állítólag — másnak is kiadták az egyedárusítási jogot. Ez a tizenötezer pár virsli-affér története.

Lefokozás!

A Latkóczy-botrány a hadbírótság előtt

A szomorú és véres emlékü *Latkóczy*-ügy patikaszerű aktái most intéződtek el végérvényesen — a honvéd kerületi parancsnokságon. Ebben az ügyben tudvalevőleg nagy szerepe volt *Korbuly* Ernő gyógyszerészegédnek. Az ő leleplezése révén pattant ki a nagystilű panamázás. *Korbuly* hatvan-ezer koronát adott át *Latkóczynak* a közbenjárásért, amikor a rendőrség rajta ütött a vásáron és kiderítette a titkos üzelmeket.

Ez az egész leleplezés *Korbuly* Dezsőnek tudtával történt. A rendőrség *Korbuly* Dezsőt csalogatónak használta föl és *Latkóczy* a verembe esett. Emiatt a katonai hatóság vizsgálatot indított a gyógyszerészegéd ellen, aki tartalékos hadnagy is. A vizsgálat hónapok óta tart. Többször megidéztek *Korbuly*t kihallgatásra, de egyszer sem jelent meg. Erre a hadbírótság tegnapelőtt a vádlott kihallgatása nélkül ítéletet hozott. A katonai bíróság döntése szenzációsan érdekes:

Korbuly Dezsőt megfosztotta a tiszti rangjától, azzal a megokolással, hogy olyan ember, aki az agent provokálór szerepére vállalkozik, nem méltó a tiszti hardbojt viselésére. Azonkívül egy hónapi fogházra ítélték *Korbuly*t, mert az idézésre nem jelent meg.

Ez az ítélet precedens a katonai igazságszolgáltatásban. Polgári fogalmak szerint *Korbuly* nem bünös azért, mert segédkezett nyújtott a rendőrségnek egy magáról megfedkezett magasrangú államhivatalnok törbeajtásához. Katonák azonban szigorúak. *Korbuly* Dezső tehát nem viselheti többé a tiszti uniformist. Fáj-e ez neki vagy sem, az ő dolga, de az egy hónapi fogság mindenképpen kellemetlen. S ami a legnagyobb baj: azonnal le kell ülni.

NEM FIZET A HERCEG

Mindenféle szerelemnek...

Párisban a polgári bíróság előtt regényesen szövődött, pikáns háttérű ügy aktái fekszenek. Tulajdonképpen egyszerű szerződési pörrel van szó holmi havi háromezer korona miatt, melyet *Louis* monakói hercegnek, *Albert* fejedelem fiának kellett volna fizetni *Louvé* kisasszony számára. *Louvé* kisasszonyhoz gyöngéd kötelékek csatolták a herceget: különösen egy kis leány, akinek *Louis* herceg az apja. A herceg fizetett is egy ideig, pontosan küldte a pénzt *Louvé* kisasszonynak. De haj, a szerelem sem örök, s amint elillant, elmaradt a pénzküldemény is. Így került pörösködéssre a dolog, így akadt újabb témája az udvari pikantériákat áhító párisi szalonok népének. Mert igaz: *Louis* herceg csak egy ici-píci kis birodalom hercege, de trónörökös és *Albert* fejedelem után trónra kerül.